

AȘEZAREA NEOLITICĂ DE LA LOHAN „VADUL TEIULUI“ HUȘI (JUDEȚUL VASLUI)

VIOLETA VETURIA BAZARCIUC

Intensificarea cercetărilor arheologice întreprinse de noi în ultimii cinci ani au contribuit la depistarea unor noi urme de cultură materială, aparținând diferitelor perioade istorice. Cu ocazia cercetărilor de teren efectuate în primăvara anului 1976, în apropierea orașului Huși, a fost descoperită o nouă așezare neolitică, cercetată sistematic în vara anului 1976. Așezarea a fost depistată cu ocazia plantării unor stâlpi de înaltă tensiune. În gropile săpate au ieșit la iveală foarte multe materiale arheologice, care au fost recuperate (fig. 1).

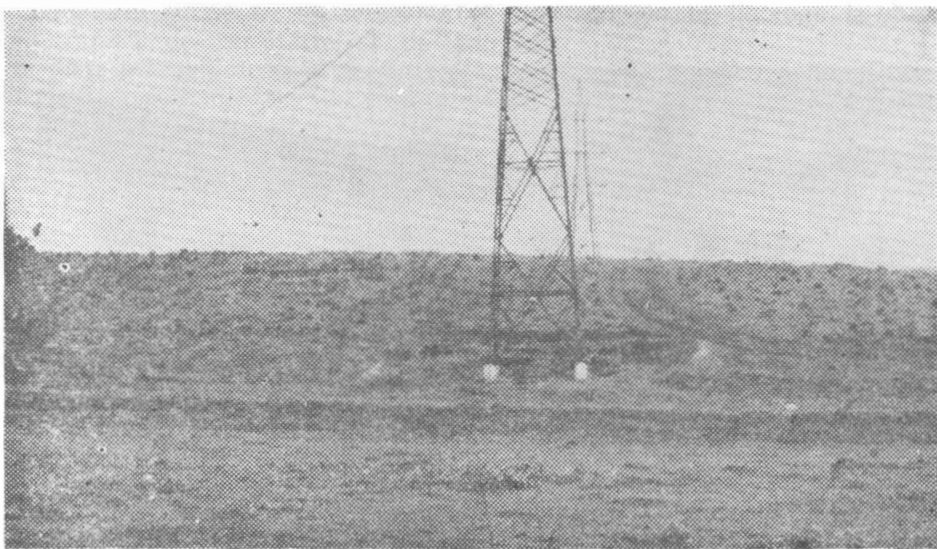

Fig. 1. *Lohan-Huși*. Vedere generală a așezării neolitice.

Fig. 1. *Lohan-Huși*. Vue générale de la station néolithique.

Stațiunea neolitică de la Lohan, punctul Vadul Teiului, este plasată pe un promontoriu în apropierea pădurii Tătărani, la o depărtare de circa 5 km. de orașul Huși, pe drumul național 24 B Crasna-Albița, la 0,5 km. de șoseaua Huși-Tătărani. În partea de vest așezarea a avut un val de apărare, ce se observă și în prezent (fig. 2).

În cadrul cercetărilor efectuate aici au fost secționate transversal și longitudinal 10 locuințe și o singură groapă menajeră de formă circulară de aproximativ 3 m. adâncime.

Stratigrafia solurilor naturale și a depunerilor arheologice așa cum apare în profilul secțiunii XV cu orientare nord-sud, se prezintă în felul următor :

1. Sol vegetal de culoare neagră cu o grosime medie de 0,20 m.

2. Sol negru amestecat cu fragmente ceramice prezent până la adâncimea de 0,50 m., ce acoperea suprafețele de chirpic, amestecat și cu oase de animale domestice. Stratul de cultură coboară până la adâncimea de 0,80 m.

3. Sol argilos brun pătat în care sporadic mai apar fragmente ceramice, adâncit până la 0,95—1 m.

4. Sol galben nisipos dens și argilos.

Locuințele dezvelite se prezintă sub forma unor suprafețe de chirpic compact, de culoare roșie-cărmizie, în care se mai observă urmele de la pari, care susțineau pereții și acoperișul. Forma lor este dreptunghiulară cu colțurile ușor rotunjite, având aspectul unor platforme, găsindu-și analogii în descoperirile similare de pe teritoriul Moldovei.

Fig. 2. Lohan Huși. Vedere parțială a valului de apărare al așezării neolitice.

Fig. 2. Lohan-Huși. Vue partielle de fortification de la station néolithique.

După degajarea chirpicului provenit de la prăbușirea pereților au ieșit la iveală vase mici întregi, unelte din silex, topoare din piatră, idoli.

În cele ce urmează ne propunem să prezentăm cele mai semnificative descoperiri din așezarea de la Lohan.

Uneltele și armele de la Lohan sînt din silex și piatră găsindu-și clare analogii în descoperirile de la Hăbășești², Frumușica³ de pe teritoriul Moldovei. Pentru aceste unelte s-a folosit atît silexul cretacic de Prut de culoare neagră cenușie, cît și cel alb vinețiu din zona Nistrului mijlociu⁴, din care au fost prelucrate răzuitoarele și lamele (fig. 3/1—6). Descoperirea în așezare și a nucleelor de silex dovedește că aceste unelte erau prelucrate în așezare. Nelipsite în locuințele cucuteniene sînt și percutoarele, dălțițele și topoarele prelucrate din roci cu durtăți diferite. Forma topoarelor este trapezoidală cu ceafa îngustă, tăișul convex de tip calapod (fig. 4/1—3). La două dintre acestea se observă pe una din suprafețele laterale urme de găurire (fig. 4/2—3). Uneltele din os sînt reprezentate de cîteva străpungătoare din oase de animale.

Ceramica. Marea majoritate a materialului descoperit la Lohan, o constituie ceramica, prezentînd o mare varietate de forme. După compoziția pastei ceramica se împarte în două grupe:

a) Ceramica grosieră, avînd în compoziția sa ca degresant cioburi pisate, granule de nisip, bucăți de mică (fig. 5/1—2, fig. 6/1—5).

b) Ceramică fină din pastă fără degresant, compactă, bine arsă, de culoare roșie cărămizie (fig. 7—8).

Asupra formelor ceramice subliniem prezența vaselor cu suport, a paharelor, cupelor, capacelor, a vaselor antropomorfe, lingurilor, vaselor mari de bucătărie și de provizie.

Din prima categorie fac parte vasele de bucătărie uzuale cît și de provizii. Unele din aceste vase prezintă barbotină pe suprafața exterioară executată cu mina sau cu spatula. Vasele au gură largă, pereții groși, corpul bombat ce se îngustează spre fundul gros al vasului, prezentînd de asemenea pe suprafața exterioară proeminente conice ce au servit ca tortițe pentru apucat. Din cea de a doua categorie au fost modelate cupele, paharele, capacele și vasele cu suport. Marea majoritate a vaselor au fost pictate, dar pictura bicromă și tricromă este conservată foarte prost fiind prezentă doar pe puține exemplare de aici (fig. 7/1—5; fig. 8/1—4).

Decorul preferat pentru pictarea vaselor este spirala și derivatele ei, cît și motivele unghiulare care sînt derivate tot din spirală. Vasele de la Lohan își găsesc clare analogii în descoperirile de la Hăbășești⁵ și Frumușica⁶. Frecvente sînt și capacele pentru vase avînd drept decor crucea gamată cu derivatele pe butonul apucătoare⁷.

Într-o proporție redusă în așezarea cercetată sînt prezente și cîteva fragmente ceramice provenind de la cupe, ornamentate cu decor adîncit format din linii spirale și gropițe combinate cu caneluri adîncite (fig. 5/1—2). Această categorie ceramică prezentă la Lohan se leagă organic de faza precucuteni, situație similară semnalată și în alte așezări, cercetate anterior pe teritoriul Moldovei⁸.

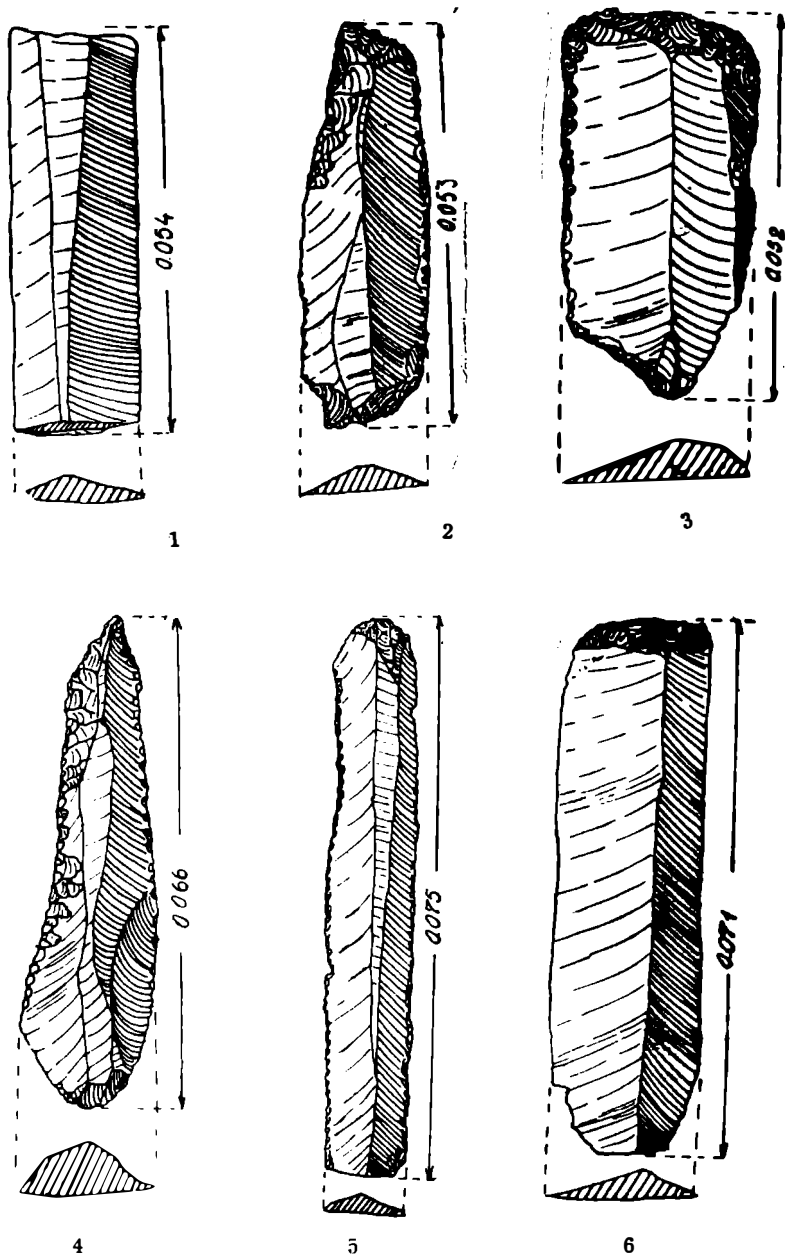
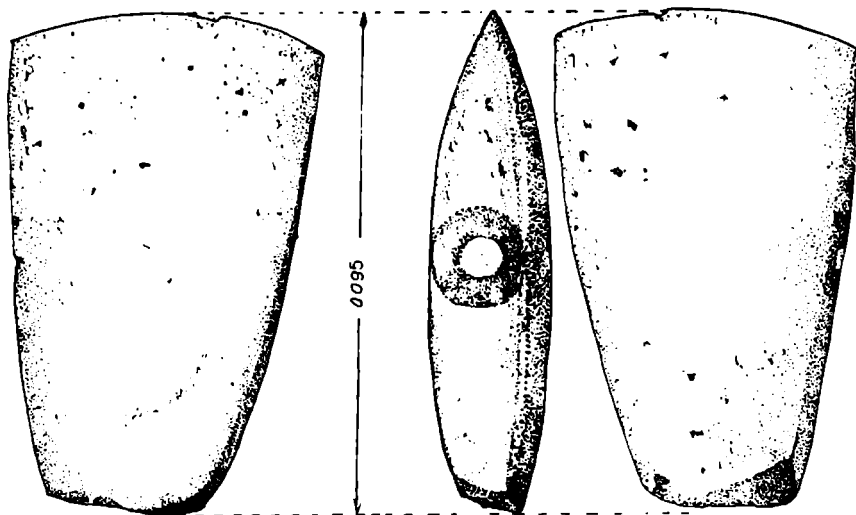
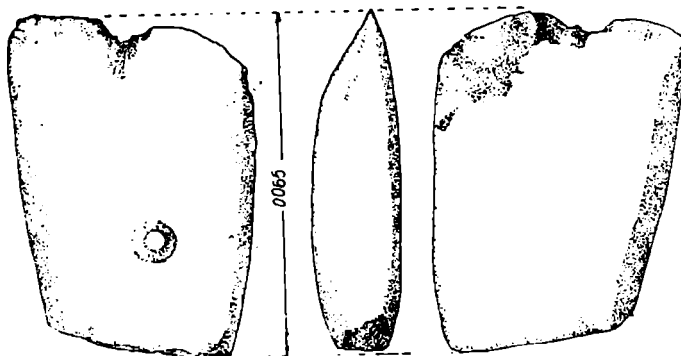

Fig. 3. Lohan-Huși. 1—6, unelte din silix.

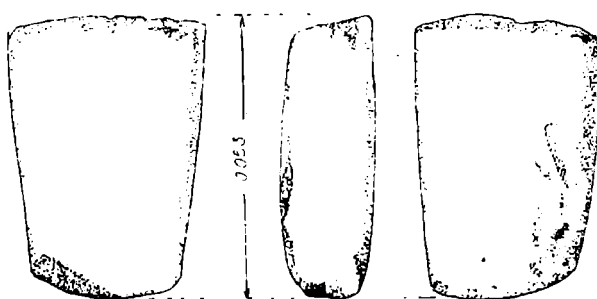
Fig. 3. Lohan-Huși. 1—6, les outils en silix.

1

2

3

Fig. 4. Lohan Huși. 1—3, topoare.

Fig. 4. Lohan-Huși, 1—3, les haches.

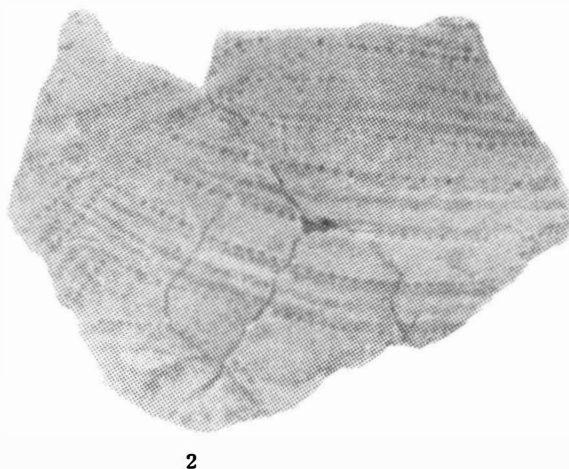
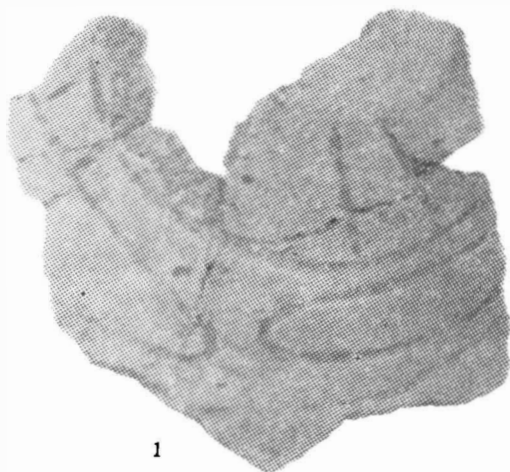

Fig. 5. *Lohan-Huși*. 1—2, ceramică grosieră cu decor adâncit.

Fig. 4. *Lohan-Huși*. 1—2, céramique grossière avec le décor approfondi.

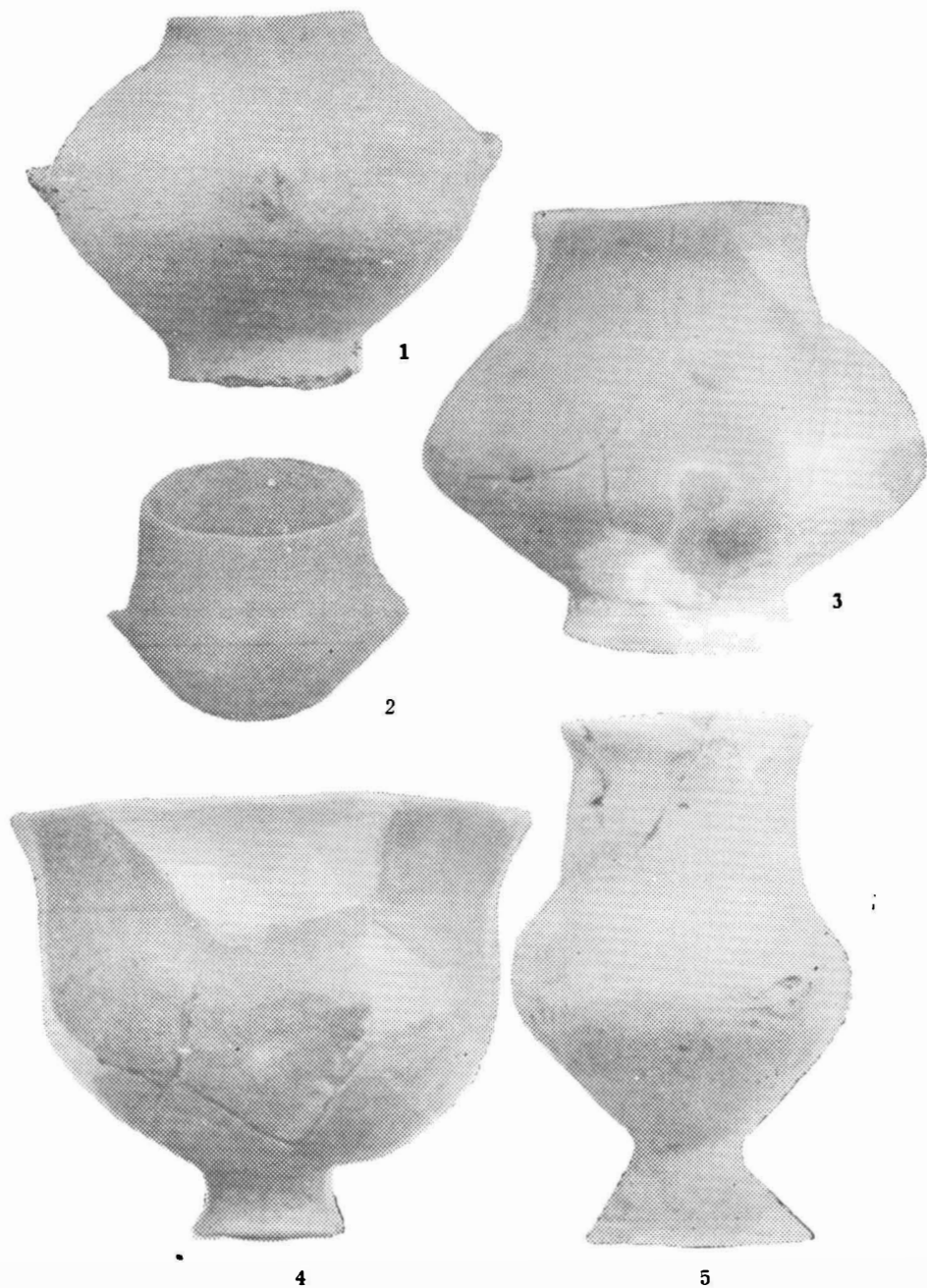

Fig. 6. Lohan-Huși. 1—5, vase din pastă grosieră din locuința 7.

Fig. 6. Lohan-Huși. 1—5, les vaisseaux en pâte grossiere de la logement 7.

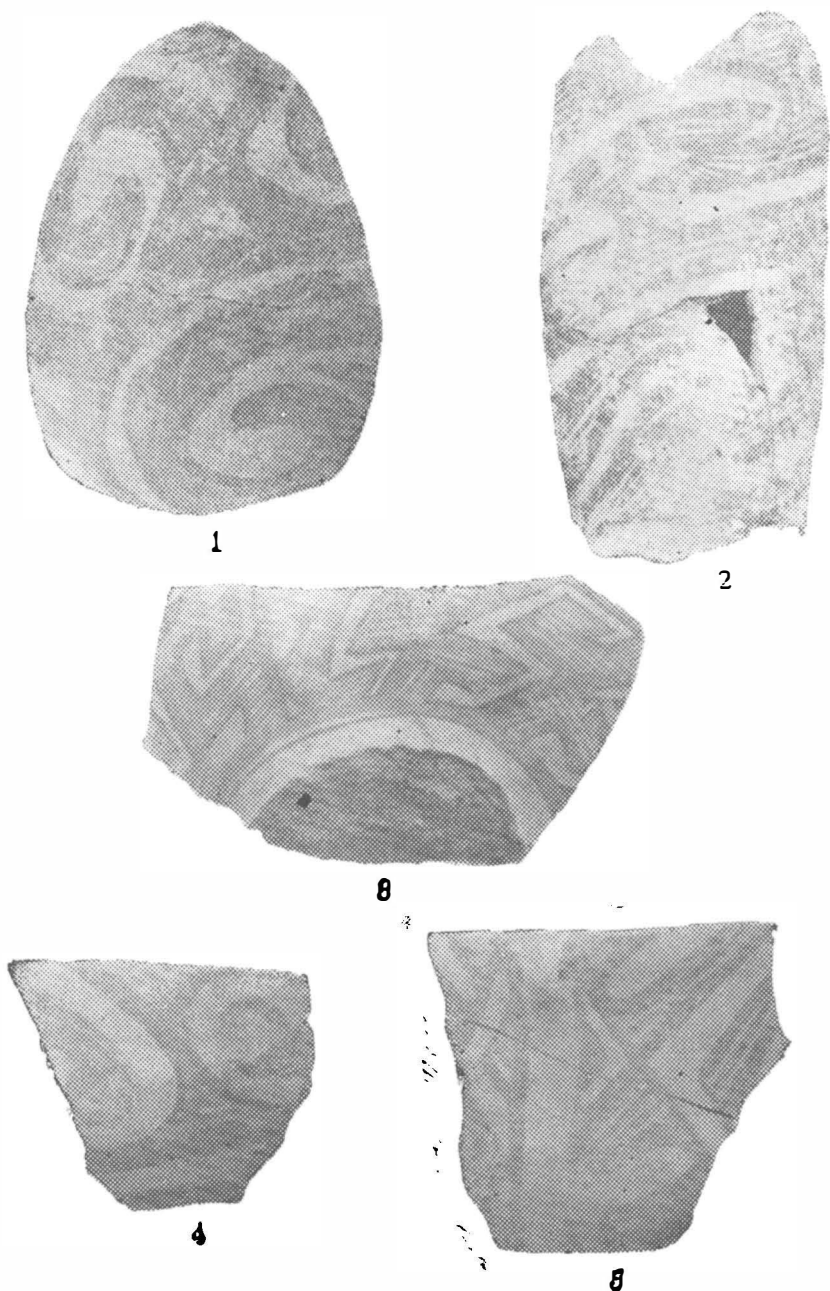

Fig. 7. Lohan-Huși. 1—5, ceramică pictată din gr. 1.

Fig. 7. Lohan-Huși. 1—5, céramique peinte.

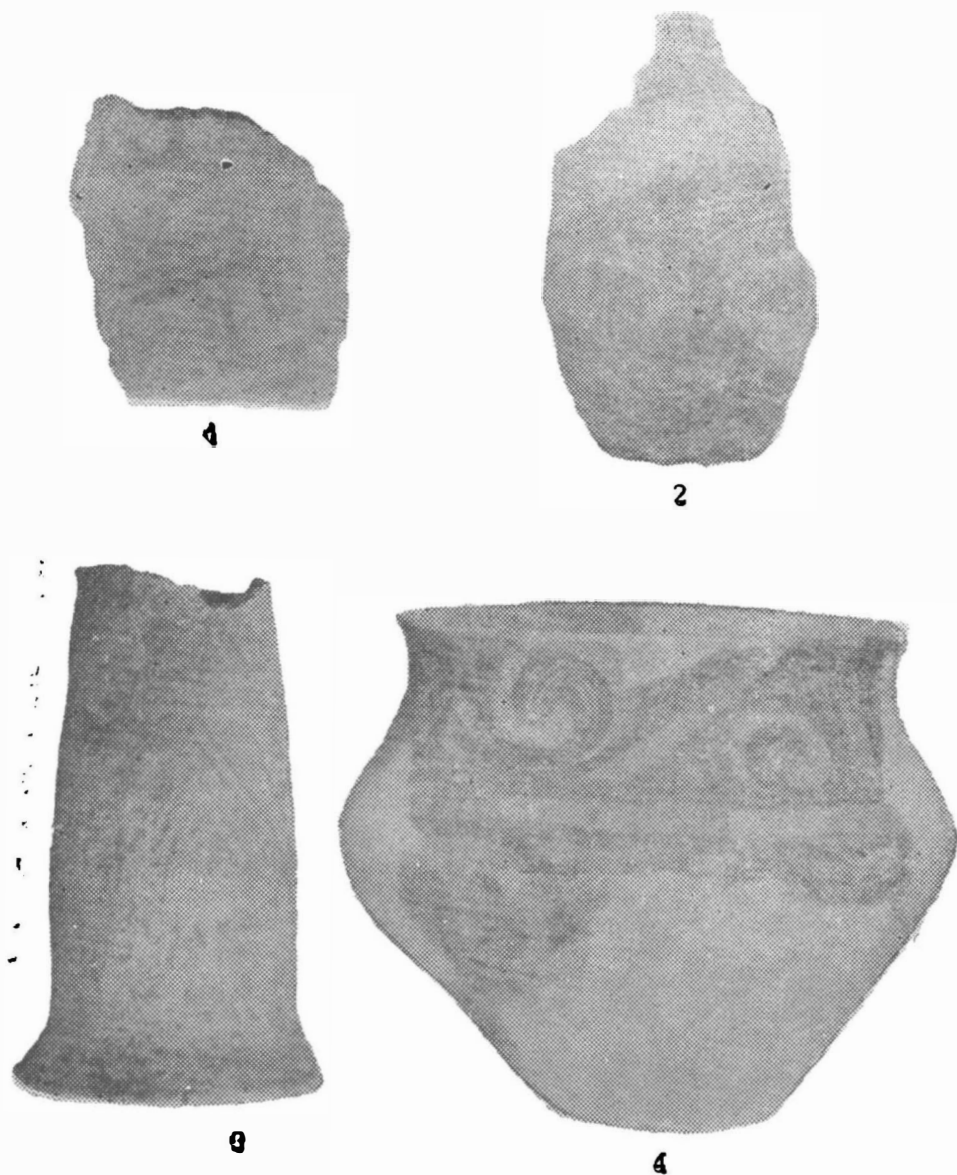
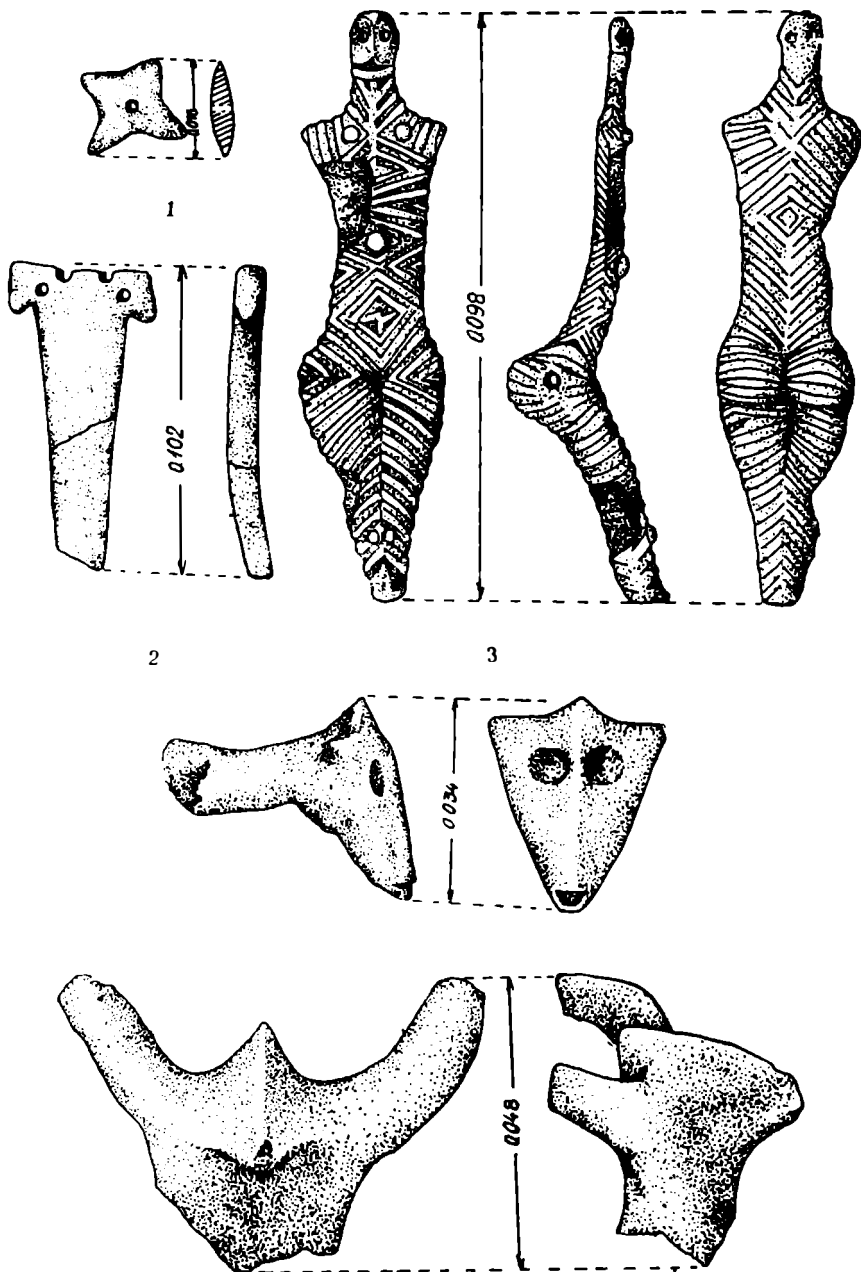

Fig. 8. Lohan-Huși. 1—3, fragmente ceramice pictate ; 4, vas pictat.

Fig. 8. Lohan-Huși. 1—3, fragments céramiques peintes ; 4, le vaisseau peint.

5

Fig. 9. Lohan-Huși. Plastică cucuteniană: 1, stelută din lut ars; 2, figurină antropomorfă; 3, idol antropomorf din locuința 7; 4—5, protome zoomorfe.

Fig. 9. Lohan-Huși. Plastique cucutenienne 1, petite étoile en terre cuite; 2, figurine anthropomorphe; 3, idole anthropomorphe; de la logement 7; 4—5, proto-mmes zoomorphes.

Plastica de la Lohan este reprezentată prin idoli antropomorfi, cozi de linguri antropomorfizate, figurine zoomorfe, torți zoomorfe cit și obiecte de podoabă din lut. Figurinele antropomorfe sînt din categoria idoloilor în poziție verticală⁹, marea majoritate a lor sînt fragmentare (fig. 9/2) cu excepția unui singur exemplar descoperit în locuința 7. Idolul are corpul striat, sîni și ombilicul redați prin pastile de lut aplicate, ochii sînt marcați prin două orificii, iar brațele se prezintă sub forma unor conuri scurte și aplatizate, spatele drept, picioarele lipite, șoldurile reliefate sînt perforate transversal (fig. 9/3). Torțile de vas în formă de capete și coarne de bovine (fig. 9/4—5) și pasăre sînt prezente în locuințele cercetate, avînd analogii în descoperirile de la Izvoare și Trușești¹⁰. Apariția acestora cit și a celorlalte figurine este legată probabil de credințele religioase ale triburilor cucuteniene, a cultului fertilității și fecundității. Tot în legătură cu credințele religioase considerăm că trebuiesc puse și altarele de lut prezente la Lohan, prin cîteva exemplare fragmentare, provenind de la altarele cu 4 sau mai multe picioare în formă de recipient, ce-și găsesc analogii în descoperirile de la Izvoarele¹¹.

Obiectele de podoabă sînt rare în descoperirile noastre, făcîndu-și apariția doar o singură stelută de lut ars cu patru colțuri, perforată la mijloc (fig. 9/1), ce făcea parte probabil dintr-un șirag de perle de lut-ars¹², cit și o jumătate de disc din lut ars ce prezintă un ornament incizat din linii unghiulare ce pornesc de la centru spre marginile discului. În așezare sînt frecvente și greutatea de lut ars pentru țesut cit și pentru plasele de pescuit.

În urma cercetărilor efectuate la Lohan putem conchide următoarele: comunitățile de triburi ce au locuit aici preferau pentru așezare locurile înalte, în general apărute natural, pe părțile accesibile construindu-se un val de apărare, situație similară întîlnită și în așezările de la Averești-Muncel și Epurenii-Huși. Grosimea stratului de cultură demonstrează că locuirea de aici a fost de lungă durată, triburile neolitice ocupîndu-se cu creșterea animalelor și agricultura. Prezența nenumăratelor oase de animale domestice, de la bovine și caprine, demonstrează cu certitudine că una din ramurile economiei era creșterea vitelor. Pe baza vaselor pictate biorom și tricrom, și a elementelor decorului, putem încadra așezarea de la Lohan în aria culturii Cucuteni, faza A2—A3, întregind astfel repertoriul descoperirilor neolitice din zona Hușilor.

NOTE

¹ *Hăbășești*, monografie arheologică, București, 1954, M. Petrescu-Dîmbovița, *Șantierul Trușești*, SCIV, V, 1—2, 1953.

² *Hăbășești*, p. 238—248.

- ³ C. Mătase, *Frumușica*, București, 1946.
- ⁴ Al. Păunescu, *Evoluția uneltelor și armelor de piatră cioplită descoperite pe teritoriul R.S.R.*, București, 1970, p. 54—83.
- ⁵ Hăbășești, (pl. LXXX, 1—4 pahare bicrome și tricrome, pl. LXXXVI).
- ⁶ C. Mătase, *op. cit.*, pl. XIII. XIV, XXI, nr. 138—139.
- ⁷ Hăbășești, p. 380.
- ⁸ *Ibidem*, pl. XVI, 1—11.
- ⁹ N. Berlescu, *Plastica cucuteniană din vechile colecții ale Muzeului de Istorie al Moldovei, ArhMold.*, II—III, p. 71.
- ¹⁰ V. Dumitrescu, *Arta preistorică în România*, București, 1974, p. 206.
- ¹¹ Radu Vulpe, *Izvoare*, p. 109.
- ¹² Hăbășești, p. 456, pl. CXXX, 1—9.

STATION NÉOLITHIQUE DE LOHAN „VADUL TEIULUI”-HUȘI (DEPARTEMENT DE VASLUI)

Résumé

L'auteur présente les recherches archéologiques effectuées dans la station néolithique de Lohan-Huși, dans le point „Vadul Teiului” (fig. 1 et fig. 2).

Les habitations d'ici sont celles du type plateforme, analogue à d'autres habitats de la Moldavie. Le matériel archéologique y découvert on le constitue les outils en silex (fig. 3/1—6) et en pierre (fig. 4/1—3), les vaisseaux en céramique (fig. 5—8), les figurines anthropomorphes (fig. 9/2—3) et zoomorphes (fig. 9/4—5).

Le matériel archéologique de Lohan conformément à l'analogue qu'il présente on place la station néolithique dans l'aire de la culture de Cucuteni des phases A2—A3.